

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Poslušajte radio Ljubljana

KI ODDAJA ZA
ZAMEJSKE SLOVENCE

VSAKO NEDELJO

OB POL DVANAJSTI URI

LETNIK V

DUNAJ, V SOBOTO, 18. XI. 1950

ŠTEV. 87 (359)

Deželni glavar slovenski mladini ni dal jasnih odgovorov

Mladinski sosvet pri deželni vladi, ki sestoji iz predstavnikov vseh obstoječih mladinskih organizacij, prireja od časa do časa diskusijske večere o najrazličnejših, za mladino več ali manj zanimivih vprašanjih.

V okviru take prireditve je v sredo preteklega tedna govoril deželni glavar g. Wedenig „o delokrogu deželnega glavarja“. Predhodno je skoro ves dnevni tisk, ki je razširjen na Koroškem, opozarjal na ta dogodek ter vabil mladino na udeležbo. Posebej je bilo poudarjeno, da prisotni mladinci lahko stavijo poljubna vprašanja in da bo deželni glavar na vsa odgovarjal. Na ta način „naj bi mladina dobila vpogled v delo deželnih predstavnikov ter se prepričala o funkcioniranju in globljem smislu demokracije“. „Neue Zeit“, ki je to zapisala, je sicer že v naprej slutila tveganost take prireditve in izrazila bojazen, da bo morda težko najti na stavljenja vprašanja pravilne odgovore. Izkazalo se je, da je bila ta bojazen zelo na mestu.

Po poldrugournem referatu deželnega glavarja je res da preostalo zelo malo časa za postavljanje vprašanj, vendar še vedno dovolj, da je prišla do besede tudi slovenska mladina.

Predsednik Zveze slovenske mladine tov. Kori Perč je predložil deželnemu glavarju naslednje vprašanje:

„Ali je g. deželnemu glavarju znano, da zahteva slovenska mladina ustanovitev slovenske gimnazije in slovenskega učiteljskega in kaj namerava g. deželni glavar ukreniti v svojem delokrogu, da bo v deželi, kjer živita dva naroda, ta zahteva uresničena?“

Slovenski mladinec Franci Cvitnik iz št. Jakoba v Rožu pa je hotel vedeti sledeče:

„Kakšno je stališče g. deželnega glavarja k dogodku v št. Jakobu v Rožu, kjer so lani tamošnjo poskusno glavno šolo obiskali zastopniki prosvetnega ministra in deželne vlade v spremstvu ljudi od filma, ter so za to priliko bili vhodi v vas in žolsko poslopje opremljeni z nemškimi in slovenskimi napisi, slednji pa po odhodu vladnih predstavnikov zopet odstranjeni?“

Gotovo slovenski mladinci teh vprašanj niso stavili iz nagajivosti temveč zato, da bi slišali iz ust najvišjega predstavnika dežele jasen odgovor, posebno še, ker je oboje vprašanj tesno povezano z vprašanjem enakopravnosti Slovencev na Koroškem z avstrijskimi sodeželani. Sicer imajo predstavniki države in dežele navado, da mnogo in v lepih besedah govorijo o tem, kako je glede enakopravnosti na Koroškem vse v najlepšem redu. Kadar pa je treba to tudi v dejanjih pokazati ali pa v konkretnih primerih vsaj z jasno besedo povedati svoje stališče, pa se vedno znova izkaže, da so besede prečestokrat izgovorjene samo za to, da se lažje prikrije resnica in preslepi javnost, ki ne pozna položaja.

Tudi g. deželni glavar se je na sličen način poskušal izmotati iz zagate. Na jasno postavljena vprašanja ni dal obetanih jasnih odgovorov.

Glede zahteve slovenske mladine po ustanovitvi slovenske gimnazije in slovenskega učiteljskega je sicer dejal, da mu je znana in da jo je posredoval zveznemu ministertvu, ni pa povedal kaj namerava v svojem delokrogu storiti, da bo čimprej uresničena. Da bi obšel jedro vprašanja, je skušal navzočim dopovedati, da je osebno (torej ne kot deželni glavar!) za dvojezične šole, da ni niti za popolnoma slovenske niti za popolnoma nemške. V ostalem pa se je prizadeval navzoče prepričati, kako so se v rajni avstroogrski monarhiji vsi narodi najlepše razumeli in živeli med sabo v najbolj blaženem miru.

Na drugo vprašanje, tihoče se svoječasne komedije z dvojezičnimi napisi v št. Jakobu v Rožu, je g. deželni glavar dejal, da se je hotelo s tem visokim gostom pokazati mirno sožitje obeh narodov na Koroškem, da pa on sam ni dal navodil za namestitvev dvojezičnih napisov niti ne za naknadno odstranitev slovenskih. Njemu osebno (torej spet ne kot deželnemu glavarju!) pa, da dvojezični napisi niso na polti. V ostalem pa, je dejal, da tudi v Ljubljani ni videti nemških napisov! Menda je hotel s tem reči, da so Ljubljani krivi, da slovenščina na Koroškem ni enakopravna, ker se v svoji trmi nočejo povrniti v zlate čase „des Herzogtums Krain“.

Da je g. deželni glavar glede napisov bil mnenja, da bi zaradi tujškega prometa bili na mestu napisi v več jezikih, je zelo značilno za ko-

Ali je vojna v Tibetu končana?

Glasnik indijske vlade je izjavil v Kalimpongu, mestu ob indijsko-tibetanski meji, da je vojna v Tibetu končana, ker sta Lasha, glavno mesto Tibeta, in Peking sklenila pogodbo, da prenehajo z borbami. V tej pogodbi priznava Tibet suverenost Kitajske nad Tibetom in predaja pekinški vladi odgovornost za zunanje zadeve ter za promet v Tibetu. Poleg tega je Kitajska upravičena imela v glavnem mestu Lashi „simbolične“ oborožene sile. Kitajska pa se je za to obvezala, da dose danje vlade Tibeta ne bo spreminjala, samo namestnik mladoletnega Dalai-Lame naj bo dejanski ustavni šef vlade, kot svetovalca pa mu bo sta stala ob strani predsednik narodne skupščine in najstarejši minister-redovnik — Savong-Lama.

Kitajska se je nadalje obvezala, da se ne bo vmešavala v stvari Dalai-Lame — politični poglavar de-

žele — in Pančen-Lame — verski poglavar. Poleg tega bo kitajska vlada gradila po vsej deželi cestno mrežo in bo tibetanskim uradnikom pomagala pri izvedbi agrarne reforme ter drugih novostih.

Glasnik je še izjavil, da mora biti pogodba še formalno podpisana od tibetanske narodne skupščine in kitajske vlade, da pa je tibetanska skupščina kitajske predloge v „interesu miru kakor v interesu varnosti in svetosti Dalai-Lame“ že sprejela.

Politični opazovalci v Kalimpongu so mnenja, da je na podlagi te pogodbe brezpredmetna tudi resolucija tibetanske vlade, v kateri je ta prosila za pomoč s strani OZN.

Kljub izjavam indijskega glasnika pa poročajo iz Novega Delhija, da indijska vlada še ničesar ne ve o ukinitvi sovražnosti v Tibetu.

Korejska vojna v znaku ostre zime

V zadnjem času so se obojestranske akcije tako čet OZN in Južne Koreje kakor tudi čet Severne Koreje in kitajskih prostovoljcev znatno zmanjšale. Vzrok temu je ostra zima, kajti temperatura je mestoma padla na 21 stopinj Celzija pod ničlo. Prav tako ovirajo vojne operacije tudi pogosti snežni meteži.

Kljub temu pa je ameriški mornarski diviziji uspelo, da je dosegla južni del zajeze pri Čosinu, ki leži severno Hamhunga. Zasedla je mesto Hagaru, brez da bi naletela na odpor sovražnika. Druga ameriška divizija je prekoračila reko Unungni severno Pungšana in začela napad proti mandžurski meji, ki je oddaljena samo še 40 kilometrov. V srednji Koreji pa so čete OZN zasedle mesta Yongsong in Voni.

Medtem pa se je morala južnokorejska divizija pod močnim pritiskom umakniti za več kilometrov

in zavzeti nove položaje, kjer je le s silo odbila nadaljnji napad Severokorejcev.

Zapadno-nemški proračun znaša 13 milijard mark

Zapadnonemški finančni minister dr. Fritz Schäffer je predložil parlamentu osnutek proračuna za proračunsko leto 1951, ki določa izdatke in dohodke v skupnem znesku več kot 13 milijard zapadnonemških mark. Na redni proračun odpade več kot 12 milijard mark, ostanek pa na izredni proračun.

Pretežni del proračunskih izdatkov mora kriti zasedbene stroške, izdatke za pomoč beguncem in brezposelnim delavcem in za zgraditev stanovanjskih hiš. Na okupacijske stroške odpade 36 odst., za socialno pomoč več kot 40 odstot., medtem ko znašajo stroški za državno upravo in njen aparat komaj 3,4 odstot. vseh proračunskih izdatkov.

roške razmere. Saj smo žele pred kratkim opozoriti na to, da posveča dežela in država mnogo več pažnje najrazličnejšim tujcem, medtem ko za domačine slovenskega porekla in njihove samo po sebi razumljive pravice ne kaže potrebnega smisla in razumevanja. Tujski promet in zlate devize so jim vedno bolj pri srcu kakor pa živi ljudje na naši domači zemlji. Tudi ob tej priliki se je to znova pokazalo.

Kar so časopisi tako širokogrudno napovedali, se torej ni uresničilo. Deželni glavar na važna vprašanja, ki bi, obravnavana s stališča demokratskih in človečanskih načel, lahko zelo vzgojno vplivala na razvoj demokratičnega mišljenja mladine na Koroškem, kar je bil menda namen prireditve, ni dal jasnih in zadovoljivih odgovorov, temveč se je zatekel k izbegavanju. Zato niti ni čuda, da so vsi celovški časopisi zamolčali vprašanja, ki so jih slovenski mladinci v navzočnosti 200 mladih Avstrijcev stavili deželnemu glavarju. S svojim bojzljivim molkom so enako kakor g. deželni glavar s svojim izbegavanjem pokazali, da so še zelo oddaljeni od pravega pojmovanja demokracije, čeprav jo zelo pogosto po nemarnem nosijo na jeziku.

Slovenski mladinci so šli za eno izkušnjo bogatejši domov. Čeprav upravičeno razočarani nad tem, da so bili priča demagogije, kjer se je vablivo obetala demokracija, se bodo zastavili za svoje in svojega ljudstva pravice povsod, kjer se jim bo nudila prilika, dokler se ob njihovem zgledu tudi njihovi avstrijski sovrstniki ne bodo več zadovoljevali z bleskom zvenceh demokratskih fraz, temveč skupno z njimi zahtevali demokratskih dejanj.

Grško vprašanje pred političnim odborom OZN

Politični odbor Glavne skupščine Organizacije združenih narodov je pri razpravljanju o grškem vprašanju sklenil, da bo Balkanska komisija OZN nadaljevala svoje delo še eno leto in opazovala položaj ob severnih grških mejah ter o tem poročala OZN. Sklep je bil sprejet z 52 glasovi proti 6 glasovom, jugoslovanski zastopnik pa se je glasovanja vzdržal. Prav tako se je jugoslovanski zastopnik vzdržal glasu pri glasovanju o grški resoluciji, ki poziva vlade tistih držav, v katerih so pripadniki grških oboroženih sil, da jih takoj odpustijo v Grčijo, če to želijo.

V zvezi z repatriacijo grških otrok so se izrekli zastopniki Belgije in Izraela za resolucijo Avstralije, Danske, Francije in Holandske, ki predvideva ustanovitev stalne repatricijske komisije za otroke grških beguncev. Oba zastopnika sta poudarila, da je, od vseh držav, v katerih so otroci grških beguncev, edino Jugoslavija ravnala po navodilih Generalne skupščine OZN.

Plebiscit o remilitarizaciji Nemčije?

Dvanajst pacifističnih organizacij Zapadne Nemčije, ki združujejo več kot 200.000 članov, je poslalo zveznemu kanclerju dr. Adenauerju in ministrom zvezne vlade pismo, v katerem zahtevajo plebiscit o zopetni oborožitvi Nemčije. Nadalje predlagajo, da bi zveznemu svetu predložili tozadevni osnutek zakona.

Edvard Kardelj jugoslovanskim izseljencem v ZDA

Američani jugoslovanskega porekla iz mesta New York in okolice so priredili večerno slavnost na čast vodje jugoslovanske delegacije Edvarda Kardelja in drugih članov delegacije na zasedanju Glavne skupščine OZN. Slavnosti se je udeležilo okoli 600 Američanov jugoslovanskega porekla.

Po pozdravnih govorih raznih udeležencev je spregovoril Edvard Kardelj, ki je med drugim dejal:

„Rad bi vam zagotovil, da je sestanek z vami, Američani jugoslovanskega rodu, za nas najprijetnejši dogodek. Po takšnih sestankih vzamemo vedno s seboj v domovino občutek, da je v tej državi na stotisoče prijateljev naše države, ki res do kraja in do dobra razumejo velike napore naših narodov.“

Očitno je torej, da lahko prav vi dodobra razumete tisto, kar se dogaja zdaj v naši državi, da ste lahko najvažnejši činitelji medsebojnega spoznavanja in zblizanja med ameriškim narodom in jugoslovanskimi narodi.

Vi sami najbolje veste, da je bil v našem ljudstvu vedno razvit duh prijateljstva do ameriškega naroda kakor tudi do vseh miroljubnih in svobodoljubnih narodov.

Dve vojni, v katerih so bili jugoslovanski narodi zavezniki ameriškega naroda v boju proti skupnemu sovražniku, sta še bolj razvili ta prijateljska čustva.

Menimo, da je zlasti zdaj razvijanje takšnih prijateljskih odnosov med narodi eden najvažnejših pripomočkov v borbi za mir. Narodi morajo spoznati eden drugega. Narodi morajo razumeti, zakaj je ubral en narod pot razvoja, drugi narod pa drugo pot. Tedaj bodo res lahko delali skupno za utrditev miru v svetu.

Jugoslovanski narodi ne žele zdaj nič drugega kakor mir. Jugoslovanski narodi se še nikoli v svoji zgodovini niso tako oklepali veličastnih ciljev svoje notranje, gospodarske in socialne graditve kakor zdaj.

Verujemo v možnost, da bo mir zagotovljen. Čeprav so začele sile agresije dvigati glave, lahko na drugi strani rečemo, da so tudi sile miru doživle več pomembnih zmag.

Hkrati vam lahko zagotovim: kar koli se bo v prihodnje dogajalo, nova Jugoslavija bo vedno na strani miru, nova Jugoslavija bo vedno sovražnik napadalcev.

Ko je govoril o suši in o tem, da je Jugoslavija zaprosila za pomoč v drugih državah, zlasti v Združenih državah Amerike, je tovariš Kardelj rekel:

„Z zadovoljstvom lahko tu rečem,

da je stališče ameriške vlade glede pomoči jugoslovanskim narodom pozitivno, da bodo kos posledicam suše. Ni dvoma, da bo ta pomoč samo okrepila prijateljstvo med ameriškim narodom in jugoslovanskimi narodi.“

Z občutkom tople hvaležnosti bi rad poudaril, da ste tudi vi pripomogli k uspehom nove Jugoslavije. Vaša moralna in gmotna pomoč naši domovini je prispevala in še sedaj prispeva k njenemu napredku, to se pravi k uspehom jugoslovanskih narodov v premagovanju zaostalosti, ki so jo podedovali od minulosti.

Turčija razočarana nad ameriški obljubami

Med drugimi državami Sredozemlja je zaprosila za sprejem v sredozemski obrambni odbor Atlantskega pakta tudi Turčija, ker se očitno boji kakršnega koli napada. S svojim vstopom v pododbor Atlantskega pakta je mislila, da si je zagotovila popolno pomoč Združenih držav Amerike v primeru, če bi bila napadena. Toda pred kratkim je bila v teh svojih pričakovanjih bridko razočarana. Ameriški general Omar Bradley je namreč objavil članek, v katerem poudarja, da ZDA ne smejo razpršiti svojih sil v lokalnih spopadih, vključno v vojni, ki bi lahko izbruhnile v Turčiji. Ta članek generala Bradleya je izzval v Turčiji veliko razočaranje. Iz poročil, ki prihajajo iz Washingtona, je razvidno, da v Turčiji ne verjamejo ameriškim zagotovilom, da bodo ZDA branile Turčijo v primeru napada. Vladno glasilo „Zafer“ piše o tem

Razne bolnišnice, dežji domovi in druge ustanove, zgrajene ali obnovljene z vašo pomočjo, bodo ostale spomeniki požrtvovalnosti in velikodušne pomoči Američanov jugoslovanskega rodu. Ti spomeniki bodo preživeli mnoge generacije. Naše ljudstvo tega nikoli ne bo pozabilo.“

„Prosim vas,“ je rekel tovariš Kardelj ob koncu, „da v imenu vseh, ki smo tu vaši gostje, sporočite te besede hvaležnosti ter naše odkritosrčne in tople pozdrave vsem Američanom jugoslovanskega porekla širom po Združenih državah Amerike.“

dobesedno med drugim: „Končno je turško javno mnenje jasno spoznalo položaj. Spoznali smo, koliko so vredna zagotovila, ki so jih nam dali Američani.“

Nihče ne dvomi, da bi napad na Turčijo sprožil intervencijo Organizacije združenih narodov, vendar pa sodijo turški krogi, da je treba vprašanje drugače postaviti. Ne briga jih to, ali bo Turčija predmet svetovne javnosti, pač pa zagotovilo, če bi Turčijo branili tako, kakor če bi bila zvezna država ZDA. Vendar pa general Omar Bradley glede tega jasno odgovarja: „ZDA ne bodo ničesar storile, kajti odločilnih bitk ne bo v Turčiji.“

Vsa prejšnja zagotovila Združenih držav Amerike so s tem postala brezpredmetna. Prav tako tudi nimamo nobenega smisla nadaljnje sodelovanje Turčije v sredozemskem obrambnem odboru Atlantskega pakta.

Zapadne sile o sovjetskem predlogu glede konference Velikih štirih

Pred nedavnim je sovjetski zastopnik predlagal, da bi sklicali konferenco Velikih štirih — Združenih držav Amerike, Velike Britanije, Francije in Sovjetske zveze —, na kateri bi predvsem razpravljali o razorožitvi Nemčije, in sicer na podlagi sklepa pariške konference zunanjih ministrov sovjetskega bloka. Vlade treh zapadnih sil so se dalj časa pogajale o tem predlogu SZ in se končno sporazumele, da na podlagi pariških sklepov ni mogoče razpravljati o tem vprašanju.

Ameriški zunanji minister Acheson je glede sovjetske note izjavil, da ta načrta resna vprašanja, ki jih je treba pred odgovorom dobro proučiti. Opomnil je, da je sovjet-

ska vlada želela po 5 mesecih odgovorila na ameriško noto, v kateri so ameriške oblasti zahtevale od sovjetskih oblasti v Nemčiji, naj razpustijo polvojaške organizacije v Vzhodni Nemčiji. Nadalje je Acheson omenil, da je Svet ministrov za zunanje zadeve na svojih sestankih spomladi 1949 zaradi sovjetske nepopustljivosti 5 tednov brezuspešno razpravljali o nemškem vprašanju. Sicer so na teh sestankih dosegli sporazum o osnovnih pogojih za sklenitev državne pogodbe z Avstrijo, toda SZ je onemogočila sklenitev te pogodbe s tem, da je postavljala stalno nova vprašanja, ki niso imela nobene zveze z avstrijsko državno pogodbo. Acheson je še poudaril, da Nemčije ni mogoče obravnavati kot ločeno vprašanje, ker je Nemčija eno izmed številnih vprašanj, ki jih je sovjetska politika postavila na dnevni red po končani vojni.

O sovjetskem predlogu je govoril tudi angleški zunanji minister Bevin in dejal v spodnji zbornici, da je Velika Britanija vsak čas pripravljena, pogajati se o odstranitvi vzrokov mednarodne napetosti, mora pa biti dana možnost, da bi prišli do rešitve temeljnih vprašanj v svetu. Glede sklepov pariške konference je Bevin dejal, da ti niso primerna podlaga, da bi pri teh vprašanjih prišli do sporazuma, ker so bili predloženi že prej in se je izkazalo, da so za zapadne zasedbene sile kakor tudi za nemški narod nesprejemljivi. Na vprašanje konservativnega poslanca o avstrijski pogodbi je Bevin med drugim dejal: Na vsakem koraku, ki ga napravimo, naletimo na nove zahteve, ki onemogočajo sklenitev pogodbe.

Zvezni kancler Zapadne Nemčije dr. Adenauer je prav tako zavzel stališče do pariških sklepov in dejal, da jih zapadna nemška zvezna vlada na noben način ne more sprejeti. Dejaj je, da ni mogoče začeti poga-

Anglija želi postavitev nemških divizij

Britanski obrambni minister Shinwell je v spodnji zbornici poročal o konferenci Atlantskega pakta v Washingtonu in poudaril, da so se vse države članice načelno izrekle za skorajšnjo postavitev enotne oborožene sile pod poveljstvom skupnega vrhovnega poveljnika. Dejal je, da je vprašanje uporabe nemških čet za obrambo Zapadne Evrope predvsem vojaško vprašanje, ker pa je francoski ministrski predsednik Pleven s svojim načrtom načel v tej zvezi važna politična vprašanja, je moral obrambni odbor predati to vprašanje Svetu namestnikov in njegovemu vojaškemu odboru v svrhu nadaljnjih pogajanj.

Shinwell je izjavil, da je po mnenju britanske vlade ameriški predlog glede vključitve nemških edinic v divizijskem merilu zdrava podlaga za pogajanja obrambnega odbora.

Francoski obrambni minister Moch je dejal, da Francija nikdar ne bo odobraval postavitev nemških divizij ali ustanovitve nemškega vrhovnega poveljstva.

Predsednik Venezuele ustreljen

Iz mesta Caracas poročajo, da je bil državni predsednik Venezuele podpolkovnik Carlos Delgado Chalbaud umorjen. Na oblast je prišel po revoluciji leta 1948, prej pa je bil vojni minister.

Kakor poročajo iz poluradnih krogov, je predsednika Venezuele, ko se je v svojem avtu peljal na stanovanje, zasledovalo okoli 20 oseb v petih avtomobilih, ki so ga pozvali, naj izstopi in se vsede v drug avtomobil. S tem so ga odpeljali o oddaljen del mesta ter ga umorili v zasebnem stanovanju. Morilca, nekoga Ramona Gomeza Silva, so aretirali kmalu po atentatu, krivdo na umoru pa pripisujejo generalu Rafaelu Simonu Urbini, ki je pred leti iz političnih vzrokov zapustil Venezuelo.

V Caracasu, glavnem mestu Venezuele, so vsa javna poslopja zastražena po policiji in žandarmeriji, šef generalnega štaba pa je preko radia povedal, da imajo čete povelje, naj streljajo na vsakega, ki bi ga zalotili pri kakšni sabotažni akciji. V mestu je razglašeno izjemno stanje.

Janj s predstavniki Vzhodne Nemčije, dokler ne bodo razpisane „svobodne tajne demokratične volitve“ v Vzhodni Nemčiji. Adenauer je tudi izrekel upanje, da bodo zapadne vlesile pred odgovorom na sovjetski predlog o sestanku štirih vprašale za svet tudi zapadno nemško vlado. Kancler je predložil parlamentu resolucijo, v kateri je med drugim rečeno, da je splošno pomiritev mogoče doseči le z neposrednimi pogajanjmi s Sovjetsko zvezo. Uspeh teh pogajanj pa je odvisen samo od tega, če bo v Zapadni Evropi postavljena močna obramba proti SZ. Resolucija zaključuje, da je nemška zvezna republika pripravljena prispevati svoj delež k obrambi Zapad. Evrope, če jo bodo pozvale zapadne sile. Pogoj za to sodelovanje zvezne republike pa je seveda popolna enakopravnost Nemčije z vsemi ostalimi državami, ki sodelujejo pri obrambi.

Poučljive oddaje radia Ljubljana

Novembra moremo še slišati:

dne 21. ob 10.30 in 15.30:

O lepem vedenju

dne 24. ob 11.30 in 17.30:

Kako so nekoč mislili in kaj sedaj vemo o gibanju Zemlje

dne 28. ob 11.30 in 15.30:

Izpit v proslavo 29. novembra.

Kratke vesti iz JUGOSLAVIJE

2000 študentov se bo že letos naselilo v študentskem mestu v Beogradu.

Konec novembra pričakujejo na Reki prvo prekoceansko ladjo z živili iz ZDA.

Iz mednarodne organizacije lesne stroke je izstopil jugoslovanski sindikat te stroke.

V Pariz je prispela jugoslovanska delegacija, ki se bo pogajala s francosko. Obravnavali bodo tudi vprašanje francoskega podržavljenega premoženja v FLRJ.

Med FLRJ in Čile so bili vzpostavljeni diplomatski odnosi in konzularni stiki.

Iz notranjosti Bolgarije je v Jugoslavijo pribežala nova skupina Bolgarov.

Nove proizvode bodo izdelovali delavci mariborske livarne v počastitev 10. obletnice OF. Izdelovali bodo predmete za široko potrošnjo, predvsem jedilni pribor in vžigalnike.

1200 kg kruha na uro izdeluje prva industrijska pekarna v Splitu. Take pekarne grade še v Titogradu in za naselje Titovih rudnikov Banoviči.

Tovarno montažnih hiš grade tudi v Podsusedu pri Zagrebu. Obratovati bo začela 1. maja prihodnjega leta. Skupno s tovarno v Splitu bo proizvajala letno 10.000 hiš.

Nova tekstilna tovarna bo kmalu začela obratovati v Prijedoru v Sandžaku. Električno energijo bo tovarna dobivala iz lastne termoelektrarne. Ob reki Limu pa grade moderno stanovanjsko naselje.

Drugi veliki plavž v železarni pri Sisku je dograjen. Izdelan je v celoti doma.

7 novih delavnic bo opremila Ljudska tehnika ljubljanskim pionirjem, imele bodo najrazličnejše orodje, s katerim si bodo pionirji lahko izdelovali radijske aparate, zmaje, avtomobilčke, kar bo pri njih dvignilo zanimanje za tehniko.

PO HOMERJU:

ODISEJ PRI POLIFEMU

Med prvimi grškimi junaki pred Trojo je bil knez kršne Itake Odisej. Slovel je zlasti zaradi iznajdljivosti in pretkanosti, s katero je prenekekrti pomagal sebi in tovarišem iz hudih zadreg. Po njegovem nasvetu so zgradili Grki lesenega konja ter vtihotapili v njem trideset svojih v Trojo, da so poklali ponoči straže in odprli mestna vrata. Troja je padla in Grki so se vrnili po desetih letih krvavih bojov z obilnim plenom v domovino. Vse je bilo že zdavnaj doma, le Odiseja je tepla usoda in ga gonila še nadaljnjih deset let po svetu. Mnogo čudnega je doživel „božanski trpin“ na svojih blodnjah po morju in kopnem. Zanimiv je dogodek, ki se mu je pripetil na Siciliji, v deželi velikanov Kiklopov.

Pluli smo dalje in dospeli v temni, oblačni noči do samotnega otočka, blizu pred nami je ležal drug, mnogo večji otok. Bil je obljuden, zakaj s svojega ležišča smo videli v daljavi dim in slišali zdaj pa zdaj zategle glasove. Meni je kar nekaj pravilo, da prebivajo ondi Kiklopje, orjaško pleme enookih pastirjev, ki se ne menijo ne za božje ne za človeške postave, ampak žive po samotnih skalnatih votlinah, ločeni od ljudi in drug od drugega. Edina družba so jim neštnevilne črede koz in ovac. Najhujši robavs med njimi pa je Polifem, pošasten hrust neznanke moči in velikosti. Vedi ga Zevs, kaj mi je bilo, ali zapičila se mi je misel v glavo, da moram po vsaki ceni na otok gledat, kakšno je neki to nepogledno strašilo. Sklenil sem, pustiti druge ladje v varnem zavetju, kjer smo bili, sam pa kreniti z dvajstimi tovariši proti neznanu deželi.

Naslednje jutro sem svoj namen razodel in si izbral ljudi. S seboj sem vzel brašna po potrebi in meh vina. Dečki so se uprli ob vesla in ladja je zletela kakor galeb prek gladke vodne ravni. Kmalu smo bili na kopnem. Skrili smo ladjo v tesen zaliv ter odšli na ogled. Ne daleč od obale, nekoliko vkreber, se je dvigala mogočna skalnata stena. V njej je zijal vhod v votlino; bil je ograjen s surovo kamnito ogrado in s hrasti in smrekami obsajen. Stopili smo v jamo. Poteklo je precej časa, preden so se nam navadile oči na somrak in nos na zaduh, ki nam je neprijetno zaudarjal iz teme. Končno smo se razgledali in videli, da stojimo v bivališču pastirja Kiklopa. Bil je Polifemov dom. Gospodarja ni bilo doma; bržda je pasel črede po gorskih slemenih.

Votlina je bila silno visoka in se je izgubljala globoko v temo. Tla so bila na debelo pokrita s suhim ovčjakom in kozjakom. Ob stenah so stali ogradi, v njih so se gnetili jag-njiči in kozličji, vsako posebej. In koliko posode vsepovsod: molzčnih golid in veder in čebrov, do vrha polnih mleka in sirotke. Na policah se je sušil sir v hlebih. Res, pravo bogastvo.

Tovariši so silili na odhod; ni se jim zdelo varno čakati. Nisem jih poslušal. Kasneje mi je bilo žal, tedaj pa, ko da me je ne vem kaj zaslepilo: hotel sem na vsak način spoznati Polifema.

Sonce je zahajalo. Stali smo ob vhodu in gledali, od katere strani bo prišel. Kmalu smo opazili na levi nepregledno čredo ovac, usipajočo se po bregu navzdol. Za njimi se je majala velikanska postava, ko da bi se bil hrib utrgal ter se gugal počasi v dolino. Bil je Polifem. Na rami je nesel celo skladnico drv. Prve ovce so stale že pred nami. Umaknili smo se v jamo in se bledi

spogledovali. Velikan se je prizibal bliže. Z grozotnim truščem je tresčil butaro ob tla. Kakšna nepogleda nakaza! Na orjaškem trupu mu je bolščalo eno samo oko, podobno mlinskemu kamnu. Kakor metla sršeč se mu je prepenjala obrv v ščetinastem loku od uhlja do uhlja. Nos mu je bil ploščat kot lopata. Spreletavala nas je groza. Trepetaje smo pobegnili globlje v duplino in se stisnili v najtemnejši kotiček.

Velikan je segnal drobnico v votlino, vhod pa zaslonil s skalo, ki bi je dva in dvajset težkih štirikolesnih voz ne premaknilo z mesta. Hrustu je bilo to toliko ko komu druge-

mu povezniti pokrovček na tul. Zatem si je pripravil golide, sedel med drobnico na tla in pomolzel žival za živaljo, kakor so mu prihajale v roke. Mi smo od daleč gledali; molzač se nam je zdel kar nekako dobrodušen in strah nas je polagoma mineval. Naposled je razpihal žerjavico in naložil drv. Bil je grozljiv pogled: vse naokrog še gosta tema, na sredi votline pa v rdečem odsvitu ta divja, kosmata prikazen! Ogenj se je razgoreval v plamen in razsvetlil duplino. Šele tedaj nas je Kiklop zapazil.

„Hoho“, je zagrmelo kakor grom, „tujci! Kdo pa ste? In od kod? Mar

trgovci? Ali morski roparji, ki prežijo na ladje in pobijajo popotnike?“

Kakor me je bilo strah, zavednost me pa le ni zapustila. Stopil sem drzno predenj in odvrnil: „Grki smo. Izpred Troje se vracamo in domov bi radi. Neugoden veter nas je pogнал na otok. Prišli smo po nameri v tvoje domovanje, glej. Ponižno te prosimo gostoljubja. Popotni ljudje smo; Zevs nas varuje. Ne pozabi tega in daj nam strehe in večerje!“

„Prebito si trapast, tujec,“ me je zavrnil Kiklop, „ali pa od daleč prihajaš, da ne poznaš naših običajev. Pri nas nihče ne spoštuje bogov. Ali vas torej pogostim ali ne, je odvisno samo od moje dobre volje. Toda povej mi kje si se izkrcal! To me zanima.“

Jaz sem takoj uganil, kakšno ima pošastnik za bregom. Le vprašuj, sem si mislil, opeharil pa ne boš ti mene, ampak narobe, če kaj vem. „Izkrcal?“ sem nedolžno vprašal. „Saj to je. Ko bi imeli še ladjo, bi nas ne bilo tukaj. Vihar nam jo je razbil in komaj da smo priplavali živi na kopno.“

Polifem stopi molče bliže in nas po vrsti ogleduje. Kar iztegne kosmato žapo, popade meni nič tebi nič dva mojih spremljevalcev ter ju trešči ko dvoje sčeneč ob tla, da brizgnejo možgani in kri po votlini. Vsi od groze zavpijemo. On pa začne trupli trgati kakor lev in ud za udom mu izginja s kostmi in kožo v širokem goltu. Za naše tožbe se še zveni ne. Ko se nažre, poloka še čeber mleka, se zlekne med drobnico in kmalu trdno zaspi.

Mi seveda nismo zatisnili očesa. Ponoči mi je prišlo na misel, da bi orjaka z mečem zabodel. Na srečo sem se spomnil skale pred vhodom. Kdo nam jo odrine, če brdavsa ugonobim? Bili smo na milo in nemilo v njegovih rokah. Vso noč smo zdihujoč pretrepotali.

Že navsezgodaj je sedel Polifem pri molži. Podojil je tudi mladiče, nato pa pozajtrkoval spet dva mojih ljudi in odmaknil skalo izpred vrat. Čreda se je usula na pašo; zadnji je odšel sam. Vhod je kakopak zadelal. Bili smo za ves dan sami. Kaj storiti? Da bi morali res drug za drugim obru skozi žrelo? Moramo najti izhod! Tavalj smo po duplini in si napanjali možgane. Ob steni je slonel Polifemov kij iz zelene oljke, debel in dolg kakor jarbol. Ne nadoma mi je šinila prava misel v glavo, sama Atena mi jo je vdahnila. Ukazal sem odkalati od kija dva sežnja dolg kos in ga zgladiti. Sam sem ga na koncu skrbno ošilil ter ukalil ost v živem plamenu. Tako pripravljene smo zakopali skrbno v gnoj. Moj namen je bil, velikana oslepiti. Le tako nam je bilo mogoče rešiti sebe in maščevati obenem mrtve tovariše. Za delo sem potreboval štirikih mož. Vrgli smo žreb. Določil je prave; jaz sam bi ne bil mogel bolje izbrati. Tako smo v strahu pričakovali večera. Vedeli smo, da preži še vsaj na dva izmed nas smrt, preden moremo poskusiti, kako bi se rešili. Koga zadene? Se bodo drugi oteli? Bil je dan groze in muk brez kraja.

Prišel je večer in z njim Polifem. Opravil je svoje delo lepo po vrsti kakor prejšnjega dne. Za večerjo je pohrustal spet dva moža. Tedaj sem izkopal meh z vinom, ki sem ga imel skritega v govnu, natočil velik vrč (Konec na 4. strani)

sto pa hišica žene, ki ji ne bo mogel vrniti čolna. Sandi je vedel, da bi mu ta slovenska žena rade volje odpustila, ko bi vedela, kako važno pot je imel. Mali kurir je tvegala življenje, da je izvršil svojo nalogo.

Filena Foborič:

Jordrau

Iz ječe vam pošiljam pozdrav!
Vsem, ki zvesto stojite na mejnikih,
ki ogenj netite na žrtvenikih,
pravico starih čuvarje postav.

Zdaj se le zid in ječa nam obeta,
roke v okovih težkih kvautilo,
bremena suženjsva srca težijo
in mnogim smrt zaključijo mlada leta.

Dokler ste vi, so znosne bolečine
in smrt nam je rešilni sen mehakar,
če vaša pesem se razlega v mrak,
k uporu kliče goro in doline.

Že vidim vas: pripravljate polet.
Fonosna krila drzno so razpeta,
pred zadnjim bojem srca so razgreta.
Vihar premagajte in vaš bo svet!

Kurir Sandi je iznajdljiv

Kurir Sandi se je z važno pošto vračal iz Kozjanskega odreda. Že trikrat je skušal priti čez progo. Čez cesto je šlo, na progi pa so ga vsakokrat presenetili „banžuci“ in vedno se je moral vračati na goro Lisco. Bil je kot na trnju, ves nestrpen. Na vsak način je hotel izvršiti nalogo in prenesti nujno pošto. Četrtilič se je nameril in si tokrat izbral mesto niže ob Savi. Tudi čez progo je tam srečno prešel. Toda Sava je odnesla splav, skrtil v grmovju. Verjetno so ga staknili Nemci in poslali po vodi proti Brežicam tja v „nezavisno Hrvatsko“. Valovi narasle Save so bučali in nanašali umazane pene na obrežje. Premišljeval je, če bi jo preplaval. Toda ni verjel, da bi bil kos divji reki.

Vso noč je ležal na bregu in z odprtimi očmi premišljeval. Za Lisco so grmeli topovi, pred njim pa je bobnela razpenjena Sava. V njem je kljuvalo, kajti nosil je težko odgovornost. Tudi lakota se ga je začela polasčati. Stopil je do prve hiše. Žena mu je prinesla slanino in kruha; na peči si je posušil premočeno ob-

leko. Tudi v hiši ni mogel zaspiti, mislil je samo na Savo, kako bi jo premagal. Ko se je odpravljal, je zagledal na dvorišču leseno otroško banjo. Rešilna misel mu je šinila v glavo. Ponoči se bo vrnil in zaprosil ženo, da mu posodi banjo. Ko se je stemnilo, se je spet priplazil na dvorišče. Toda v hiši ni bilo luči in na trkanje mu ni nihče odprl. Bržčas je žena odšla k znančcem ali po opravkih. Čakati ni mogel. V njem je vse gorelo. Pograbil je banjo in jo odnesel proti reki. Tiho jo je spustil v vodo in sedel vanjo. Slekkel je plašč, da ga ne bi oviral, ako bi se prevrnil in moral plavati, pošto pa je zataknil za srajco. Z desko, ki jo je spotoma odtrgal iz plota, se je odgnal od brega. Valovi so se zaletavali v njegov čolnič, ga vrteli in metali nazaj k bregu. Končno pa je nepričakovano tok zagrabil čolnič in ga odnesel s tako naglico proti sredini reke, da je Sandiju zastajalo srce. V mesečini se je zdela reka kot ogromno sivo morje. Nazadnje je dno čolniča podrsalo po produ. Skočil je na breg. Ozrl se je. Za njim je ležala Sava, cesta in proga, pod ho-

Cvetko Golar:

VRABČEK

JUŠ KOZAK:

Bilo je v mraku, ko mi je Miklavž prinesel neboljenega vrabčka. Sosedomi otroci so iztaknili gnezdo na vaškem kozolcu in ga razdrli. Pobrali so mladiče, ki že puha niso imeli, in jim prerezali glave, da bi jih pojedli v rižoti. V teh časih jih precej použijejo. Gnezdo je bilo bogato, otrokom so žarele oči. Enega mladiča je rešil Miklavž. Svilen, roznata kožica mu je zgubana pokrivala prsi in zadek. Na drobnem, golem vratu je otožno vrtel glavico in čivkal. Moralo ga je zebsti, ker se je neprestano krčil. Če si se mu približal z roko, je na široko odprl kljunček in se napenjal, da so se mu pod kožico pokazale koščice. Kaj bi s takim vrabcem. Na milijone jih je med nebom in zemljo.

Poisкали smo staro prazno gnezdo, ki so ga otroci pred časom nekje sneli. Položili smo ga vanj in ga pokrili s cunjicami, da bi ga ne zeblo. Neprestano je čivkal in stegoval vrat, da bi nas opozoril na svojo lakoto. Namakal sem krušne drobtine v mleko in mu jih dajal. Vselej je požrešno odprl kljun, da sta se videli dve žolti progji in rdečkasta odprtina. Požiral je spretno, da se mu je vse telesce napelo. Svarili so me, da naj preneham, češ saj bo počil. Ko se je najedel, se je skušal izmotali iz gnezda, a ga niso držale noge, niti se ni mogel s perutnicami opreti. Obupal je nad svojim počeljem, se skrčil pod cunjicami in zaspal. Vzel sem ga s seboj v podstrešno sobico, od koder je segal pogled čez žita in travnike, preorano rdečkasto zemljo, nizke gozdove do krških hribov in do Sv. Duha na obzorju.

Zjutraj me je navsezgodaj, ko je hladen sij razsvetlil zemljo, prebudilo obupno čivkanje. Ozrl sem se s postelje in zagledal na skrinji zijati odprto žrelce. Pokorno sem se dvignil in naslil vrabca. Šele sedaj, v jutrnjem svitu, sem videl siromaka. Kožica, ki se je vsa gubala, mu je le za silo pokrivala koščice. Saj drugega ni imel, le nekaj peres na perutih, boren mah pod trebuškom in veke, ki so vedno zapirale oči.

Dopolodne sem moral večkrat od dela, kadar se mi je za hrbtom oglasilo čivkanje. Bil je podoben gumasti cevki, ki se spredaj, ko dobi hrano, lahko stisne in se zadaj odpre. Večkrat sem ga moral predehati in mu očistiti gnezdo.

Sprva nisem nameraval nič drugega kakor ohraniti mu življenje, ko je že po naključju ušel usodi v rižoti. Pač, mikalo me je videti, kako se bo razvil. Počasi, ko sem se moral vsako jutro prebuditi in nasliti križča, sem se ga navadil. Komaj sem se vrnil domov, se je že prebudil iz dremavice in pričel čivkati. Približal sem mu prst in, ko je pred sabo nekaj zagledal, je bil uverjen, da kroži nad njim stara, ki mu prinaša hrane. Ker nisem vedel, kako mu stara teži jezo, sem mu s prstom spuščal kapljice v žrelce, kar mu je prijalo.

Počutil se je udobno. Videti je bilo, kako mu z vsakim dnem postaja puh gostejši, dobival je peresca in se v dobrem tednu rešil golote. Ko sem ga vzel iz gnezda, se je motovil po sobi, skakljal po tleh in odpiral kljunček, če sem se mu le približal. Na tleh, na skrinji, povsod so bili videti sledovi njegove hitre prebave.

Neki dan me je presenetil. Skobacal se je iz gnezda in se spustil s skrinje. Zaneslo ga je sicer, da se je prekopicnil, drugi dan pa je šlo. Poslej ni bilo miru pred njim. Komaj sem ga položil v gnezdo, se je oprostil odeje, razširil peruti, čivkal nekaj časa nad prepodom in se predrzno spustil. Stopical je po sobi, po-

skušal vzleteti in padal ob zidu nazaj. Ko se je naveličal, je začel križati in odpirati kljunček. Tako sem se ga privadil, da bi ga težko pogrešal, in nikoli nisem izgubil potrpljenja, ko sem ga pital. Opazoval sem ga na tleh. Nikoli ni pokazal volje, da bi drobtino sam pobral, čeprav me je marsikaj prepričalo, da vidi. Komaj je začutil lakoto, se je že na široko postavil, nategnil vrat in odpiral rdeče žrelce. Nalašč sem mu prst, na katerem je lepela v mleku namočena drobtina, odmaknil in vselej je hlastnil po njej.

Naposled se je približal dan. Vse jutro je bil nekam nemiren in neprestano prhotal okoli okna. Sonce je živo sijalo, lahna sapica je zibala veje na jablani. Nagon se mu je preživjo oglašal, ni ga mogel več krotiti. V sobo se ni več ozrl. Dvakrat je razširil perutnice, se pripognil in nato z veselim čivkanjem poletel v zelenje. Bil sem prepričan, da je odletel. Počasi sem stopil k oknu in ga poskušal spaziti. Samotno se je zibal na vejici jablane in se ogledoval. Vetra doslej ni poznal. Začuden je vrtel glavico in gledal, od kod prihaja nenavadni dih, ki ga je božal. Včasih se je rahlo dolaknil s kljunčkom zelenih listov. Okoli in okoli so se preganjali vrabci, cvrčali in iskali mrčesa. Vrabci niso izbrični, pobirajo mrčes, ki ga drugi ptiči ne pogledajo. Mali je zavzeto opazoval neumorno vrvenje in se vselej boječe odmaknil, če se je spustil poleg njega drug vrabec na vejo. Življenja svoje družine gotovo še ni ra-

zumel. Dve tolsti vrani sta privržali in pregnali vrabce. Vrečče so se zagnali v mejo in se poskrili v španskem bezgu. Mali pa je obsedel in še vedno ogledoval. Preizkusiti sem hotel najino znanje in sem ga poklical. Malo je napel vrat, že je priletel na okno in takoj na ramo. Kar pri oknu me je začel kljuvati v uho in mi ni dal prej miru, dokler ga nisem naslil. Torej se mi ni še odtujil.

Mali me ni zapustil. Po večkrat dan je za hip od kod priletel in me priganjal, da sem ga naslil. Zgodilo se je, da mi je dalj časa sedel na vratu ali celo na roki, ki je premikala pero po papirju. Začuden je gledal čačke na papirju in pero, ki jih je risalo. Samo enkrat mi jih je ponečedel.

Neko noč ga ni bilo nazaj na senčnik. Zunaj je deževalo. Dolgo sem ga vabil, nikjer se ni zganila perut, nič ni začivkalo. Ko sem se zjutraj prebudil, prej kakor navadno, sem začul rahlo čivkanje. Presenečen sem odprl naoknice, ki sem jih bil zaradi deževne noči zaprl, in zapazil, kako se mali ves premrl stiska pod napuščem. Spustil se je klavn in potrtno na okno. Tedaj sem videl, da nima repa. Dal sem mu hrane, ki jo je sicer pobiral s prsta, toda brez teka. Namrščil je perje in se skrčil. Z žalostnim pogledom je strmел predse. Vse dopoldne je tako prečepel na senčniku in se ni premaknil. Ugibal sem, kaj se mu je primerilo. Je bil predomaž in je človeška roka hlastnila po njem? Mačka? So ga

DELAVEC

Težka je moja pest,
črna je moja dlan,
v brazde razjedena,
moj je obraz ožgan.

Temen je moj pogled,
kakor bi z ogljem zrl,
raskav in trd moj glas,
kakor bi jeklo trl.

Kadar od dela grem,
sanko se moj smeji
rožnih mi lic v pozdrav:
„Zlati moj očka ti!“

oskubili drugi vrabci?

Nikoli ne bom uganil. Poslej je čemerno stopical po sobi in, če sem ga postavil na okno, je s kalnimi očmi pogledoval v sončni svet. Včasih ga je nekaj pretreslo, da je razširil perutnice, se ves tresel in čivkal. Od žalosti ali koprnjenja?

Vidno je bolehal in hiral. Ker se ni mogel več dvigniti, je skakljal po tleh, po navadi tiho in žalostno. Neki dan, ko ni nihče pazil nanj, da je pod nogami, je nekdo nevede stopil nanj in ga stisnil. Čivknil je in izdihnil.

Oči so bile bele in kalne, ležal je trd in hladen, brez repa, z razprostrtimi, posineli nožicami in s skrčenimi krempljčki. Kljunčka, s katerim me je tolikokrat pikal, mu nisem mogel zapreti.

Ušel je rižoti, a je umrl, ker se, preveč razvajen v ljubezni, ni naučil boriti se in živeti po zakonih življenja vseh vrabcev.

(Odlomek iz črtice Passer domesticus v zbirki Maske)

ODISEJ PRI POLIFEMU

(Nadaljevanje s 3 strani)

in ponudil Polifemu, rekoč: „Na, Kiklop moj dični, zdaj, ko si se našega mesa najedel, poskusi še naše vino, da boš vedel, kakšno kapljico smo hranili na ladji!“

Polifem vzame in krepko potegne. „Tri sto koštrunov,“ mlaskne s tolstim jezikom in usta se mu raztegnejo na širok smeh. „To pa, to! Takega mi ne premoremo. Res, da tudi pri nas rodi trta; debele jagode daje in sladke so, ali vino je, če ga ob tvojem merim, prava deževnica.“ Na dušek izprazni vrč. „Daj, natoči mi še! In kako ti je ime, povej, da te morem razveseliti z dostojnim darom!“

Trikrat sem nalil, trikrat je izpil. Z veseljem sem opazil, kako mu je lezlo močno vino v glavo. „Po imenu me izprašuješ, dični Polifem,“ sem zvito povzel. „Poslušaj torej: Nikdo mi je ime, Nikdo mi pravi, jo oče in mati in vsi, ki me poznajo. A zdaj mi pokloni dar, ki si mi ga obljubil!“

„Hoho,“ se zakrohoče pijani lomast, „darilo bi rad? Prav: Nikdo bo poslednji, ki ga požrem. Vsi drugi pridejo prej na vrsto. To ti bodi vezilo od mene!“ Komaj je dobro izgovoril, že je telebnil vznak in pri tej priči zaspal.

Prišel je odločilni trenutek. Brž izgrebemo kol iz govna in ga potisnemo v žerjavico. Ost zagori, prasketaje se utrinjajo iskre od nje. Jaz in štirje odbrani popademo gornji konec pa ga sunemo z vsemi močmi spečemu orjaku v oko. Kakor da bi kovač porinil razbeljeno sekuro v vodo! Rjoveč plane velikani pokonci,

izdere si kol; lomasto haca sem ter tja in tuli, da se stene treso. Pred votlino se nabere krdelo Kiklopov.

„Kaj ti je, Polifem,“ povprašujejo, „da tako neznansko rjovež? Ti mar kdo čredo odganja? Ali ti samemu dela silo?“

„Nikdo, oblast peklenska, Nikdo,“ odgovarja Polifem ves besen.

„Če ti nikdo ne prizadeva hudega,“ se jeze zunaj, „kaj pa potem križiš in nas motiš v spanju? Bolan si. Očela Pozejdoma prosi, naj ti kako preloži, da ti odleže!“ Godrnja je se drug za drugim porazidejo.

Vesel sem bil, da se mi je domislek z imenom tako dobro obnesel. A kako dalje? Orjak je zdihujoč sedel kraj vhoda. Zjutraj bo odmaknil kamen in spustil drobnico na pašo. Tedaj bo edina priložnost, pobrisati jo iz jame. Toda brdavs bo vse živali pretipal, da se mu ne zmuzne kateri jetnikov. Treba je bilo nove zvijače. Pa sem jo uganil. Odbral sem osemnajst krepkih ovnov z dolgo volno. Nato sem nasmukal iz velikanskega ležišča butaro žilavih trt in povezal živali po tri in tri vkup. Na vsako srednjo sem privezal po enega moža, tako da so jim skriti viseli izpod trebuha. Sebi pa sem pridržal ovna zvončarja, močno žival, da me je mogla sama nositi.

Ko se je zavitelo, je odvalil Polifem kamen in iztegnil roke pred odprtino. Ovce in koze so se gnetile mimo njega. Otlopaval je drugo za drugo po hrbtu. Meni je srce burno tolklo, ko sem od daleč gledal, ali se bo ukana posrečila. Prišli so na vrsto ovni z mojimi tovariši. Polifem je jarcem pretipal hrbte, na

trebuhe ni mislil. Dobro je šlo. Moji dečki so bili rešeni. Zdaj pa še jaz! Atena mi stoj ob strani! Zavabil sem se pod ovna, si ovil dolgo runo okrog pesti ter se krčevito oprijel. Pa sva šla. Bila sva poslednja v čredi.

Kiklop je ovna takoj spoznal. Pridržal ga je in žalostno rekel: „Kaj pa ti, ljubi moj, da si danes zadnji med zadnjimi? Drugače si bil zmerom daleč pred drugimi: prvi na pašo, prvi na vodo, prvi pod večer v ograd. Danes pa tako. Gotovo žaluješ za gospodarjem, ki mu je sleparski Nikdo iztaknil oko, ko ga je z vinom opojil. Ko bi ti znal govoriti, kajne da bi mi povedal, kod se skriva eigan prekanjeni?“

Po teh besedah ga je izpustil. Tako sem jo tudi jaz srečno unesel. Zunaj sem se brž izmotal izpod živali in hitro pomagal tovarišem na noge. Zahvalili smo se bogovom, potem pa naravnost v zaliv, kjer nas je čakala ladja. Poskakali smo na krov in odrinili. Dober lučaj od brega smo se ozrli in videli Kiklopa, kako je porinil skalo pred votlino in zvižgaje odcapljal za čredo. Tedaj nisem utrpel, da bi ga ne bil zbedel, rekoč: „Hej, Kiklop, zverina kosmata, poslušaj me! To imaš za kazni, ker si grešil zoper Zeusa, zaveznika popotnikov. Če pa te vprašajo, kdo te je ostlepil, reci, da Odisej, Laertov sin, doma z Itake!“

Polifem je presenečeno obstal in prisluhnil. Naslednji trenutek pa je v strašni jezi odluščil velikansko skalo in jo v silnem loku zadegal v smer, od koder mu je prihajal glas. Toliko da nas ni pogodil; tik za ladjo je udarilo v morje. Visoko je brizgnilo in zagnalo divje valove. Morali smo na vso moč veslati, da nas ni vrglo nazaj na negostoljubni otok.

(Odiseja, odlomek, predelan v prozo)

Po naši zemlji

Loga ves. — Logaveška občina je pred kratkim kupila hišo od gostilničarja Laha na Zopražah. Stavba, lani na novo zidana, ima prostorno klet, v pritličju tri večje sobe, v prvem nadstropju pet sob, tri večje in dve manjši, dočim drugo nadstropje, kjer bo tudi nekaj sob, še ni izgrajeno. Hiša je stala 130.000 šilingov ter je namenjena v pritličju za občinsko pisarno in čakalnico, v drugem nadstropju bo stanovanje za občinskega tajnika in še za katero drugo stranko. Poslopje stoji na prometnem kraju, ob glavni cesti Vrba — Rožek, blizu cestnega križišča na Zopražah. Točka je ugodna za občinski urad za vasi Zoprače, Loče, Dob, Št. Ilj, Deščice, Pulpače in Trebinjo. Samo za Logo ves je nekoliko oddaljena. Po kupni pogodbi morajo biti prostori izpraznjeni do 1. decembra t. l. Ker pa se prejšnji lastnik do tega časa verjetno ne bo mogel izseliti, bo občina mogla prevzeti prostore šele začetkom novega leta.

H kupnemu znesku je prispevala deželna vlada 100.000 šilingov, ter mora občina iz lastnega plačati 30.000 šilingov, kar pa ne bo prehudo in je deloma že plačano. Občina je imela letos lepe dohodke od davkov, posebno od 10% davka na pijače, ker so bili tujskemu prometu v letošnji sezoni skoro vsi hoteli ob jezeru odprti.

V Št. Ilju so popravili ljudsko šolo, kar je občino precej stalo. Po sklepu občinskega odbora, z osmimi glasovi proti trem, morajo napraviti na šoli v Št. Ilju, kakor tudi na drugih javnih poslopih, dvojezične napise. Dozdaj tega sklepa še niso izvedli.

Delo pri vodovodu iz Klopice le počasi napreduje in imamo malo upanja, da bomo imeli dobro vodo prej kakor v kakih petih letih. Letos bi bili to vodovodno napravo nujno potrebovali, ker skoro pol občine ni imelo vode.

Spomladi 1951 bo potekel rok za občinski lov, ki ga bo občina za naprej oddala po novem zakonu na javni dražbi ali pa po dogovoru. Lovska družba in najemnik gospod Debona iz Beljaka imata doslej vsak polovico občinskega lova v najemu in sta, kakor slišimo, že nadalje interesenta. Člani lovske družbe so po večini lovci iz občine in nekaj lovcev iz Vrbe. Prav bi bilo, da dobi celoten občinski lov lovska družba, ker tako lahko pristopijo k lovu domačini, dočim je lov, če ga dobi v najem kak mestni „gospod“, rezerviran le za od njega povabljenе lovce.

Zmotiče. — Vajeni smo bili, da smo se shajali pri Prangarju, če nas je vabilo domače prosvetno društvo na svoje vedno tako skrbno pripravljene prireditve. Prav domače smo se počutili v slovenski družbi, ko smo poslušali pesmi našega možkega pevskega zbora ali gledali igro na odru, ki nosi napis: „Tam čier teče bistra Zila...“

Zdaj pa že dolgo ni bilo prireditve. Prazni in mrzli so bili prostori, ki so nas večkrat tako toplo sprejeli. Zadnjo soboto pa so prišli k nam neki „kulturniki“ iz severnega kraja, da nam prikažejo svojo folkloro, nam ne več čisto neznan „Schuhplattlertanz“. Veselili bi se, če bi naš prišli obiskat naši nemškogovoreči avstrijski sosedje kot dostojni gostje, ki jim je do prijateljske kulturne izmenjave in resničnega sožitja z nami Slovenci. Vendar ne odobravamo, če pridejo v naše kraje z navado njihovih nacističnih prednikov, da izrabijo našo gostoljubnost in se obnašajo kakor razbojniki na bojnem pohodu. Takih „kulturnih“ posredovalcev smo že sili iz pretekle dobe in si tako vsiljevanje njihove „nadkulture“ odločno prepovedujemo. Že dolgo nismo imeli priložnosti videti tako surovega in divjega pretepa, kakor so ga uprizorili ti „kulturniki“ iz Be-

ljaka, ali od koder so že bili.

Obžalujemo samo, da je morala biti prizorišče tega razbojniškega večera ravno naša slovenska gostilna, v katere dvorani je stal oder z napisom naše pesmi, ki opominja: „Tam čier teče bistra Zila...“ — ki pa žal ni imela prostora, sprejeti naše brate iz bele Ljubljane, ki bi nam napravili prekrasen koncert naše domače slovenske pesmi.

Belšak. — Kdor pozna izrazito gorsko vas Belšak, ta bo vedel, kaj se pravi biti gorski kmet v bregovih in strmini, kjer je raven prostor samo v sobi. Njive, gozdovi in travniki, iz katerih mora kmečko ljudstvo iztrgati svoj vsakdanji kruh, so strmi, zahtevajo skrajne napore moža in vola. Družno se potita v poletni vročini orač in živinče. Zvoziti, deloma tudi znositi pridelke pod streho se pravi trpeti in delati.

Vendar odlikuje ljudi na Belšku globoka predanost zemlji. Skrb za številne družine jim narekuje delo od zore do mraka, z malimi izjemami nedelj in domačih praznikov, ko se nekoliko oddahnejo. Toda tudi takrat, če hočejo iti v Pliberk, je daleč, po dve uri tja in nazaj v breg po tri ure naporene hoje. S kolesom ali avtobusom ne gre, ker so predvsem tudi še slabe gorske poti. Čas bo, da se potrebne poti zares popravijo in sicer z izdatno pomočjo iz javnih sredstev. Prav bi bilo, da bi tem kmetom država nudila vso pomoč v obliki subvencij in podpor, ker bi jim morala biti hvaležna, da vztrajajo v teh strminah in skromno, a vendar pošteno prehranjujejo svoje družine.

Toda to ni tako. Tudi na Belšku dežujejo plačilni nalogi davkov, tudi davkov za obnovo in zasedbeni davek, torej davki za izdatke in plačila, za katera belski kmet ne more biti odgovoren. Gospodarske razmere so neugodne. Kar že more belski kmet postaviti na trg, ima zaradi

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške

OBJAVA

Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške se je v svoji vlogi z dne 6. septembra 1950 obrnila na finančno ministrstvo s prošnjo, da njene člane — bivše partizane, ki so zaradi svoje protifašistične borbe utrpeli ogromno škodo, oprosti plačevanja zasedbenega davka (Besatzungskostenbeitrag) za leto 1949 in 1950.

Te dni smo od finančne direkcije v Celovcu prejeli pismo, v katerem nam sporoča, da je finančno ministrstvo v tej zadevi odločilo, da sponšen popust zasedbenega davka članom Zveze bivših partizanov iz navedenih pogledov ni mogoče. — Vendar se bodo posamezne prošnje posamič reševale in se bo, kjer se bo pokazala potreba, plačanje zasedbenega davka celotno ali delno popustilo. Finančni uradi na Koroškem so bili o tem odloku obveščeni in dobili tozadevna navodila.

V zvezi s tem odlokom opozarjamo vse bivše partizane, ki so dobili predpis za plačilo zasedbenega davka, naj nemudoma napravijo prošnje za popust zasedbenega davka in jih odpošljejo na pristojni finančni urad.

Glavni odbor.

oddaljenosti od prometa in slabih poti neprimerno nižje cene kakor pri dolinskem kmetu. Napornejše delo gorskega kmeta je manjvredno, se mu še manj izplača, ker more spraviti svoje pridelke le z veliko večjim trudom in izgubo dragocenega časa do odjemalca. Tudi les, ki je hrbtnica kmeta tudi na Belšku, ima mnogo nižjo ceno, kakor drugod, kjer ga lažje zvozijo na pravo mesto.

Pred kratkim smo položili enega iz naših vrst k zadnjemu počitku. Oče Litonjak, Lenart Mikic, je delal skoraj do zadnjega dne. Prehladil se je, ko je v debelem snegu nosil težko breme navkreber, in v treh dneh so ga položili na mrtvaški oder. Na njegovi zadnji poti so ga spremlili sorodniki in številni sosedje in znanci po zasneženem Belšku na pokopališče v Šmarjeti. Spremili so moža-kmeta, ki je svojo življenjsko nalogo izpolnjeval do zadnjega, očeta in soseda, ki je prerano legel v grob. Naj počiva v miru, preostalim pa odkrito sožalje!

VLADIMIR NAZOR:

VODA

(10 nadaljevanje)

Zdaj smo bolj slišali in od blizu tudi videli, kako teče voda še vedno kakor reka po klancu navzdol, plavi ravni del dolinice, se razliva čez spodnji poruženi zid proti pristanu in odteka v morje. Voda je bila rdečkasta od zemlje, s seboj je nosila izravana drevesa in trte.

Ko smo prišli v vinograd, je bil še ves bel od toče. Ponekod so se nam noge globoko pogrezale v mrzle, drobne kosce toče. Toda kar smo videli v vinogradu, nas je navdalo s še večjim hladom. Trte so bile skoraj čisto gole, samo tu in tam je še visel oklešččen grozdčič na poganjku. Vse listje je bilo ko z nečem izrezljano, razmetano po tleh, pomežano s točo. Gole trte s potolčenimi mladikami so se nam videle še bolj črne na belih tleh.

— Vse! Vse je izgubljeno! — je rekel oče.

Obšli smo ves vinograd, tudi drugega, ki je bil blizu, smo pogledali, toda povsod ista žalostna slika.

Vrnili smo se, ne da bi spregovorili besedo.

12.

Mati je ležala. Sestri sta odšli v svojo sobo.

Oče je sedel zraven mize, naslonil roke na kolena, se zamislil in gledal predse v mokra tla.

Ko da ga je zdaj žele podrla utrujenost, ko da se je zvalilo breme na njegov hrbet.

Navajen sem bil, da sem ga vsak večer, preden sem legel, poljubil na čelo. Tokrat pa se mi je zdelo, da bi mu bilo še huje, če bi se mu v takem razpoloženju približal. Ko da sem slutil, da je v njem nekaj, česar ne smem motiti.

Tiho sem se pritihotapil do svoje postelje, niti sobnih vrat nisem zaprl. Sezul sem čevlje in slekel obleko, sedel na posteljo in se znova zagledal v očeta.

Še vedno je nepremično sedel, toda zdelo se mi je, da se je še bolj zgrbil, da mu je glava zlezla še nižje.

Sveča na mizi mu je svetila v obraz, ki se mi je zdel drugačen kakor preje. To ni bil več obraz človeka, ki je zjutraj stal na pragu svoje hiše, veder in poln zavesti pred ljudmi, jih bodril, naj upajo in ne klonejo, naj verjamejo in naj se zaneso tudi v najbridkejši uri, toda več poguma jim je vlival s svojim mirom kakor z besedami. Zdaj se je ta obraz spremenil, v meni je

vzbujal nekaj, kar me je do dna vznemirjalo.

V hiši je bil mir. Sestre so že spale. Mati se ni oglasila. Nič drugega ni bilo slišati, samo počasno kapljanje vode, ki je skozi deske na stropu kapljala v bližini očeta.

On ni slišal ničesar. Ko je venomer razmišljal o eni in isti stvari. Vedno iste gube so bile na njegovem čelu, le da so postajale vedno globlje. Isti drget je krčil njegova usta, vendar vedno silneje. Toda teh gub in tega drgeta nisem še nikoli videl na njegovem obrazu. Vsako leto nas je nekaj mučilo; kar naprej smo bili v strahu; on nas je vedno od nečesa ali pred nekom branil; še huje ure je bil doživel, — toda žalost ga nikoli ni popolnoma zajela ali vsej dovolil ni nikoli, da bi ga videli z obrazom potrtega človeka. Za nas je bil vedno tak, kakršen je bil danes na pragu svoje hiše, pred Konšiljerjevim dvoriščem, tik obrežja, ko so ljudje vpili na kapitana.

Oče je zavrnil glavo; ozrl se je proti meni. Ni videl, kako ga opazujem iz teme, in zopet je sklonil glavo; toda tisti trenutek mi je bil več ko preveč, da sem spoznal in odgo-netil vso žalost v njegovih očeh. Da, sedaj je imel tak obraz samo zaradi mene, samo zaradi mene.

V meni je nekaj zavrelo. Gnalo

me je z mesta, kjer sem bil, vleklo me k njemu. Toda sram in strah sta me zadržavala. Kako naj se mu približam? Kaj naj mu porečem?...

Še sem ga gledal in se silil, da zadržim jok, ki mi je lezel v grlo.

Nenadoma sem se zdrznil.

Zagledal sem, kako so solze vrele iz oči mojega starega očeta, kako so mu počasi lezle po licih.

Planil sem, stekel sem k njemu, pokleknil in mu z rokami objel kolena.

— Oče! Oče moj!

Zajokal sem z glavo na njegovih kolenih. Jokal sem nekaj časa. Pomiril sem se, ko sem začutil, da njegova roka brodi po mojih laseh.

Zazrl sem se mu v oči; dejal sem:

— Oče! Zakaj se tako trpinčiš? Saj mi ni mar mesta. Saj ni treba, da bi šel k teti. Pri tebi ostanem. Pomagal ti bom.

Njegov obraz je bil zopet stari, prejšnji. Celo bolj veder se mi je zadel. Oči so se mu smejale.

— Ne, sinko! Ti boš vendar šel. Tudi jaz ne maram, da bi postal Košček tovariš. Nič ne boji v skrbeh za svojega očeta.

In tisti večer je on mene poljubil na čelo, preden sem legel.

KONEC

Ugotovitve in zaključki o letošnji sadni letini

Iz poročila za sadjarstvo, ki ga je za oktober izdalo ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, posnemamo:

1. Letošnja sadna letina je bila boljša, kot so jo prej cenili; kvaliteta sadja pa je vsled neugodnega vremena in sadnih škodljivcev (črvivost in ameriški kapar) znatno trpela.

2. Težkoče pri vnovčevanju sadja so nastale na eni strani zaradi tega, ker je v vseh sosednjih državah bila letina izredno dobra in je vsled tega bil izvoz sadja močno omejen. Šele v oktobru je prišlo do malenkostnega izvoza iz Zg. Avstrijske, Štajerske in Koroške v Švico, Francijo in Češko. Na drugi strani pa je pri vnovčevanju sadja na domačem trgu povzročilo težkoče pomanjkanje embalaže (sodov) za sadjevec in sladokorja, vsled česar sadna konzervna industrija ni bila v stanju sadje predelati v kompote, mezge in podobno.

3. Kjer so v sadjarstvu v pogledu na uničevanje škodljivcev, pridelavo in prodajo kvalitetnega sadja delali na združni podlagi, tam so težave pri vnovčevanju lahko premostili. Združeno delo se je letos

Novo humuzno gnojilo „Humon“

Pred nedavnim so tovarne dušika v Lincu pičele s proizvodnjem novega gnojila iz šote (Torf) in amoniakovega dušika. To gnojilo imenujejo „Humon“.

Poročila o preizkavah in poskusih na učinkovitost kažejo, da „Humon“ zboljšuje vse vrste zemljin — rahlja težke in učvrščuje in veže lahke zemlje. „Humon“ vsebuje 50% v zemlji delujočih organskih snovi (humusa), od tega pa 1,7% aktivnega dušika, kar pomeni, da vsebuje za 0,8 do 1% več dušika kot hlevski gnoj. Zaradi doseženih pozitivnih uspehov bodo sedanjo proizvodnjo 8 ton na dan povečali.

Žal o ceni tega baje tako pozitivnega gnojila poročilo nič ne pove. To nas bi brez dvoma najbolj zanimalo.

kakor v pridelovanju, tako tudi v prodaji sijajno obneslo.

4. Kakor za izvoz, tako je tudi na domačem trgu povpraševanje za izbranimi sortami zimskega sadja zelo veliko in tudi cene so zadovoljive. Zboljšanje kvalitete in povečanje pridelka z vestnim oskrbovanjem sadnega drevja in precepljanjem na primerne izbrane zimske sorte se je pri letošnji obilni letini izkazalo kot edini učinkoviti ukrep za veljavo na sadnem trgu in za zanesljivo prodajo sadja.

Iz teh ugotovitev je za naše sadjarodne kraje potrebno napraviti primerne zaključke. In ti bi bili:

Več organizacije — več skupnega usmerjanja našega sadjarstva in enotnih priprav za prodajo sadja; preiti s pomočjo precepljanja od se-

danjega sadjarstva z večinoma nepoznanimi in kvalitetno slabimi sortami na poenotenje sort na vasi na trpeče in preskušene sorte deželnega sadnega izbora; od strani vseh sadjarjev več pozornosti boju proti sadnim škodljivcem s sistematičnim škrcpljenjem sadja, posebno z uvedbo motornih sadnih škropilnic in ustanovitvijo škropilniških skupnosti; v zimskih tednih več praktičnega pouka in izvežbanja kmečkih fantov v pravilnem oskrbovanju sadnega drevja — potem se bo sadjarjenje tudi pri nas bolj izplačalo.

Priprave za to so bile sadne razstave Slovenske kmečke zveze in so praktični sadjarski tečajji ter sadjarska posvetovanja na vasi.

Blaž Singer

Kmetovalec, tvoja dolžnost pred zimo

Plice so eden izmed tvojih malih prijateljev, ki ti v poletnem času zvesto stojijo ob strani in ti pomagajo v boju za lepši in izdatnejši pridelek. Nikdar utrudljive in dan za dnem marljive ne vedrijo samo ob jutranjih urah, temveč uničujejo na tisoče poznanih in nepoznanih škodljivcev. Pozrešnost, ki izvira iz hitrega presnavljanja hrane v pličjem želodcu, je za kmetovalca pravi blagoslov, kajti odvzame mu mnogo dragocenega časa za uničevanje gosenic, ličink, mušic in hroščev na poljskih rastlinah in na drevju, hkrati pa mu prihrani tudi lepe denarje, ki bi jih drugače moral izdati za razne kemične preparate.

Sedaj grejo tvoji drobni pernatji prijatelji slabšim časom nasproti. Blizu je čas, ko bo pričelo zmrzovati in bo zemljo, na tleh ležeče listje in drevesno skorjo — kamor se na zimo poskrije večina škodljivcev — pokrila sneg in ledena skorja. S tem bodo drobne plitke oropane svojih dosedanjih virov hrane. Ker njih želodček hitro presnavlja, jih bo veliko število pomrlo zaradi glada.

Tukaj je potrebno, da jim priskočiš na pomoč in se oddolžiš za brezplačne usluge, ki so ti jih de-

lale skozi vse leto dan za dnem. Sedaj je čas, da jim pripraviš krmišča, da se bodo nanje že navadile, predno zapade sneg in pritisne mraz. Nastavljal jim na krmišče primerne krme — konopljevih, sončničnih in bučnih zrn. V od hiš oddaljenih mestih (sadovnjak) jim kaže nastavljalati mrhovino maček, podgan itd. ki jo posebno rade kljujejo sinice, žolne (Specht) in ščinkavec.

Krmišča jim napravi na mestih, ki so kolikor toliko zaščiteni pred dežjem, snegom in mrzlim vetrom; da se krma, ki jim jo boš redno vsak dan nastavljal, ne bo zmočila in zmrznila, jim krmišče pokrij s strešico.

Poglej tudi, če so plitnice, ki jih imaš nastavljene po drevju, v redu; če jih pa nimaš, pa jih napravi in razmesti po tvojem sadovnjaku. Z vsem tem boš privadil tvoje male prijatelje v tvoji bližini, kjer pričakuješ in želiš njihovo korist. Tudi boš pospešil, da se bodo lahko razmnoževale in ti v prihodnjem letu le v še večjem številu pomagale kot pa letos. Tvoj trud in tvojo skrb ti bodo brez dvoma zvesto in izdatno poplačale.

Miha pod goro

Domače sredstvo proti bradavicam na seskih

Enostavno, poceni in brez bolečin odstranimo na seskih kravjega vimenta nastale bradavice z navadnim kvasom, kakršnega uporabljamo za peko kruha. Vime dobro očistimo in pustimo mesto okoli bradavic, kamor bo prišel kvas, nekoliko mokro, da se bo bolje prijel. Kvas dobro premesimo, če je pretrd, tudi z vodo omehčamo, nakar ga denemo okoli bradavice tako debelo, da bo bradavica popolnoma pokrita.

Kvas mora ostati nekaj ur na bradavici. Nekaj dni navrh bo bradavica sama odpadla, brez da bi pustila kako rano. Če je pa bradavica izredno debela, pri prvem poskusu ne bomo imeli uspeha, zanesljivo pa pri drugem.

Najlažje bomo bradavice odstranili v času pred teletvijo, ko krava nima mleka. Brez nadaljnega pa jih lahko odstranimo tudi v dobi molznosti krave. Ker mora krava po naložitvi kvasa okoli bradavice nekaj ur stati, bo najboljša, če pri kravah, ki so suhe (ki nimajo mleka), naložimo kvas pred krmljenjem, v primeru pa, da krava molze, pa takoj po molži.

Previdnost pri odmeri davkov

Pred nedavnim je dobil neki kmet davčni predpis v višini 7.000 šilingov. Ko je proti temu protestiral in po dolgem prerekanju s pristojnimi uradniki dosegel ponovno izračunanje davčnega predpisa, se je naenkrat izkazalo, da znaša njegov davčni predpis samo 4.000 šilingov.

Ta primer je v zadnjem času eden izmed mnogih krivičnih in enostranskih davčnih predpisov, ki jih sprejemajo kmetje.

Sedaj, ko pričenjajo finančni uradi pošiljati predpise dohodninskega davka, davka na blagovni promet itd., ne plačujemo davkov, brez da bi točno pregledali in preračunali, če odmera odgovarja dejanskim določilom tozadavnega zakona. Če kdo temu preverjanju davčnih odmer ni kos, naj se posvetuje o teh zadevah z večimi ljudmi. Ne bojmo se vložiti prizivov, če sumimo, da so davki previsoki, krivično ali enostransko odmerjeni!

Vladimir Nazor:

POKOJNINA Pometača Jožine

Daljši čas sem preživel na otoku; ko sem se na jesen vrnil v Zagreb, sem takoj poiskal Jožino, starega občinskega pometača, ki je skrbel za siroto Štefka z Medvedščaka vse dokler ga ni — kakor sem že povedal — tudi pokopal na Mirogoju. Upal sem, da ga bom našel, kako sam s svojo metlo in pipico še vedno živi v leseni hiši za rumeno trinadstropnico, ali pa na ulici, kjer pometa listje, ki že odpada s porumenelih divjih kostanjev.

Ko sem prišel za hišo, sem presečen obstal. Lesene hiše ni bilo več, tla so bila izravnana in ograjena, tam so zidali stransko poslopje; garažo, bi dejal. Vprašam zidarje, pa Jožine niso nikdar videli, niti kaj o njem slišali. Poiskal sem hišnico, toda ženska je prišla sem z novim hišnim lastnikom; kljub temu se spominja grbastega starca, ki je z vrečo na hrbtu in z metlo v rokah prišel iz strohnele in sajaste lesene bajte prav tisti deževni jesenski večer, ko se je premestila sem. Nič ne ve o njem.

Gotovo ga je prejšnji hišni lastnik odjavil pri oblasteh. V prijavni pisarni povprašajte zanj, ali pa tule v bližini, v Novi vasi, pri policiji, 3. okraj VI. stražnica, — mi je rekla.

Nisem je poslušal. Spomnil sem se, da je Jožina pogostokrat pomagal grobarjem na Mirogoju kopati jame; mogoče je našel pri njih zavetje.

In naslednji dan sem stopil k njim. Toda tudi pri grobarjih imam celo hierarhijo; mnogo sem moral spraševati in iskati po mestu mrtvih, preden sem naletel na tistega, ki sem ga potreboval. Tisti pa je prišel iz jame, ki jo je bil do polovice izkopal, si obrisal roke ob hlačnico, vzel cigareto, ki sem mu jo ponudil, in spregovoril z močnim glasom, kakor bi rad, da bi ga tudi mrtvi okrog naju slišali:

— Jožina! Stari pometač z Medvedščaka!... Kako ga ne bi poznal? Dobra duša, pošten človek. Vselej, kadar sem moral izkopati več jam, je prišel in mi pomagal. Ni veliko zahteval: šest dinarčkov za moko, štiri dinarčke pa za suho jamo; za otroško pa tri. Dobro je kopal, toda vedno težje in počasneje. Pozimi pa, star in slaboten, kakršen je bil...

— Pustite sedaj to; povejte mi, kaj je z njim? Izginil je s svojo leseno bajto vred.

— Bajta vsekakor, on pa, bogme, še ne!

— Kje je?

— Počasi, gospod. Vse vam bom povedal. Ko je Jožina ostal brez stanovanja, je prišel k nam. Iskal je službo: po stezicah in obokanih hodnikih bi pometal, po potrebi bi tudi mrličje varoval v mrtašnici; a jam pa ne more več kopati. He! Kaj pravite? Starec je ponorel. To pomeni: odpustite iz službe kogar koli drugega, čeprav je še mlad, pa sprejmite mene, starca.

— Toda tega ne veste. Jožine niso pogнали iz službe; upokojili so ga zaradi starosti. Pokojnino ima. Me razumete: pokojnino!

— Koliko?

— Sto dva in štirideset dinarjev mesečno.

— Kaj pa naj počne z njo?

— Takale pokojnina je majcen, toda zlat ključ, ki odpre marsikatera vrata. Da bi se ga otresel, je spregovoril naš šef o njem z nekim gospodom, in starega pometača Jožino so zaradi pokojnine, ki mu je odmerjena, brez težave sprejeli v ubožnico. Zdaj poseda sit in oblečen v njej in kar naprej drži svojo zvesto pipico v ustih. Prav je tako! Dal bog, da bi še dolgo čakal, preden bi mu tukajle jamo kopal. Mene bodo pustili poginiti na ulici kakor starega psa; do nobene pokojnine nimam pravice...

Grobar je skočil v jamo.

Nič ni odgovoril, ko sem ga vprašal, v katero ubožnico so sprejeli Jožino.

Pa sem vendarle prav kmalu našel ubožnico.

Stopil sem vanjo pol ure čez pol dne. Objednica je v prtiličju, prostrana in snažna. Po zidovih obledele reprodukcije svetnikov in domoljubov. Mize in klopi. Več kot deset starčkov zajema z žlicami iz pločevinastih krožnikov neko kašo; kruh lomijo in pijejo vodo. Streže jim starejša, močna ženska z ukažujočo gubo na čelu in z oznako svojega poklica na traku okrog roke; v rokah drži kubalnico. Glave vseh so sklonjene; vsi molčijo. Starčki so skoraj vsi enako oblečeni, obriti in ostriženi. Sedijo v določenih presledkih, vsak na svojem mestu; s praznimi pogledi zro predse. Disciplina — vzorna.

Stopim k ženski in ker ne vidim Jožine tam, vprašam, kje je.

— Pometač Jožina? To je Joža Smrečnjak iz vasi Verbok. Saj vidite: ni ga, — mi odgovori.

— Kako to? Saj je sprejet v zavod. Kaj je z njim?

— Samo to vam povem, gospod, da ga pri nas ni več. V upravne posle se ne vtikam.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.